

STEMMATA EQUESTRIS
POLONIAE & LITUANIAE

BARTOLOMEUŚ KOŚCIUK

„Stemmata Equestris Poloniae et Lituaniae”

Auctor Textus: Bartolomeusz Kościuk

Additamentum: Księga ta bytuie zbiorowiskiem szlachty dzisiejszey, to iest żywey
tegoż lecia ~ Anno Domini 1624.

Ofiarowan Naiasnieyszemu Panu
Stanisławowi Dmowskiemu

*z łaski Bożey królowi polskiemu, wielkiemu xiążęciu literwskiemu,
ruskiemu, mazowieckiemu, żmudzkiemu, wołyńskiemu, inflanckiemu,
siewierskiemu, et cetera, et cetera...*

Y rodowi iafetowemu, słachcie Rej Publici.

~ ~ ~

Naiasnieyszy królu miłosciwy y zacni Pany Bracia, poięła *necessitudo* mego ducha, by zpisac *nova tempora* rodu naszego ślacheckiego, z dopiskami z pode piór heroldów dawnieyszych o rodach iuże zamarłych piszącymi, widniejącymi.

Bog iyden posłać mey *persona* raczył śmiałość do oddania tey księgi potrzebną, aczli pyszność zpuszczaiąc dał y okazyję do ducha zakrzepienia.

W pamięci winni ustać owy heroldzi, wytrwale a dzielnie w żmudności dawnym herbom czci oddali, ode których wiadomości niektóre pozyskawszy, twór ten wydaię. Równać się mi z niemi ni przystoi y omyłką by było, tako chęcią szczerą ieno y w pracowitości niczem pszczelę zakuwam, co mi dane było a rozsiane po kartach zapisanych ostawało.

Dan dnia XXIX miesiąca czerwca w Wilnie roku 1624.

wierny poddany
Bartos, *alias* Bartolomeusz, Kościuk
ślachcic polski.

De Insigniis

~ ~ ~

O kleynocie własnem

Bierzyński De Medici

*alius et colloquialiter, Ślepowron Odmienny,
Ślepowron Kula*

Tarcza w słup, prawo błękit, nań podkowa srebrna y krzyż złoty u iey garba, na krzyżu kruk ze skrzydłami do lotu wspiętymi, dziobem pierścień złoty pochwycając; lewo pole złote, godłem pięć kul czerwonych w klin na opak, nad niemi kula błękitna, weń trzę liliye złote we klin.

Początek ma on we dwóch herbach inszech, Ślepowronie rodu Bierzyńskich y *ignotus proprius* Medyceuszy. Historia tako rzeczce, iże dziecięciu z miłości **Małgorzaty Bierzyńskiej** y **Giovanniego de Medici** zrodzonemu *insignia* nadać niemożliwe było y do sporu starszych Rotrii a Rei Publicae doszło. Ognia waśni gasząc, król mądry obrus węglem przyozdobił w malunek *novus insignia*, dwa oblicza w jedno łącząc. Lud ni butny zgodę a radość wydał, tako braterstwo y siostrzeństwo nastąpiło.

Iyden żyw, ieno Iego Xiążęca Miłość **August Bierzyński de Medici**, patenta otrzymawszy ode Najaśniejszego Pana Karola Iózefa I dnia XXVIII sierpnia roku

pańskiego 2013. Wola Sejmu mitrę książęcą otrzymawszy XXIV lipca roku pańskiego 2014.

~ ~ ~

O kleynocie starodawnem
Tępa Podkowa

Na tarczy niebieskiej podkowa srebrna y krzyż złoty katolicki pode. Kleynotem skrzydło orle czarne.

Herb dany Lubomirskim, ślactwo zyskałymode Iagiełły. Gdy ów władca do *Cracoviensis* zmierzał, koń iego podkowę zgubiwszy, stanąć mu nakazał. Modlić się począł o boże wspomóżenie, iako że ochrzczony dniami zeszłemi był. Tem człek iymieniem Lubomir drogę swą ze tem szlakiem zkrzyżował y pomoc wręczył, podkowę swemu koniu upuszczaiąc y króla xiążęcia koniu daiąc, zacnie podkuwaiąc. Przybywaiąc do miasta stołecznego, Iagiełło rzemieślnika odnaleźć rozkazał y herb, tako nobilitacyię wydaiąc. Podkowa mu pamiątką tamteyszego dnia, a krzyż po Boga ingerencyi.

Obecnie potomkiem **Michał Franciszek Lubomirski-Lisewicz**, kasztelan brzeskolitewski y *rector* Universitatis Cracoviensis.

O kleynocie starodawnem

Dąbrowa

Tarcza błękitna, nań podkowa srebrna ze złotymi krzyżami, i yden na garbie, wtóre zaćwieczone po bokach. Kłeynot skrzydło orle czarne, strzałą srebrną przebite.

Starodawny herb ode Iastrzębca się wywodzący iako wszystkie podkowy. Dany rodowi Kościuków, z Kostkami powiązanymi, ze Kaszub czy Mazowsza się wywodzący, dzieś y na Litwie ostały. Piszą o niech *simplices sed audaces*.

Znany ienom ia, **Bartolomeusz Kościuk**, herold wielki koronny y litewski, nobilitacyi zdobyty dnia X września roku pańskiego 2023 ode Mości Konrada Radziwiłła.

~ ~ ~

O kleynocie odmiennem

Radziwiłł Trąby

Na tarczy złotey orzeł czerny w mitrzę, tarcza niebieska, sercowa, nań trzy trąby czerne, złotem okute, ustnikami do się. Kleynoty trzy, lewy gryfczarny w koronie złotey, koleyno godło tarczy główney, y złoty lew, wspięty czy kroczący, w takiejż koronie.

Legenda mówi, iż Leszkowi Czarnemu podlegał ochrzczony Tatar zowany Ordyniec. Zpotkać miał się on z najazdem swech pobratymców. Ratunku łaknąc, odezwał się po ichniemu, szacunek zdobywając y obiecując monarchy powzięcie. Dotarwszy ze woiami blisko pana Rzeczypospolitey, zakrzyknął w polskiem ięzyku - „Strzeż się! oto poganie!”. Zawiadomieni Polacy rozprawili się ze Tatarzynami. Król we dziecińości nadał mu trzy trąbki myśliwskie y herb. Takoz późniey herb ten Radziwiłłowie przysposobili iako serce na orle czarnem w xiążęcey mitrze, ku pamiętce własnego pochodzenia.

Był I. O. xiążę Karol Radziwiłł, który to władcą Rzeczypospolitey bytował.

Dzisiejeno syn iego, Miłości Xiążę Urbino, Borysowa, Nieświerz y na Birzach, wojewoda miński, **Samuel Radziwiłł** bytuie.

On iednakże y potomstwo posiada, tako Ieśpan **Konrad Radziwiłł**, cześni wileński, Hrabia Lunano y **Izabella Radziwiłłówna**, pani na Zasławiu.

O kleynocie własnem **Von Tauer**

Tarcza w krzyż, prawo górne y lewo dolne błękitne, nań srebrny klin na opak zkracany, weń pióro błękitne ze trzema zielenymi u góry, po bokach klinu ręce ze szablami doń zwrócone. Lewo górne y prawo dolne czerwone z pasem srebrnem y trzema miesiącami takowymi, barkami do góry, dwa nade pasem, i yden pode. Kłeynoty iako godło. Prawo pole prawe potraiane, lewo pole lewe we skrzydle orlem.

Ród *von Tauer* zaszedł z Tyrolu do *Rei Publicae* lecia *ignotus*. Miał on u xiążęcia Bertolda IV *relationis* dobre zachowywać, przeto swą córę Iadwigę, za xięcia sileskiego Henryka I Brodatego chcący wydać, pode opiekę teyże familii poddał we czas tułaczki. Wykonawszy wolę wiernie a właściwie, żonaty iuże pan, wieś Rotkirch dał rodowi. Potomkowie iedni w ziemi tamteczney ostali nazwisko zmieniając y herb, insi, przy historyi ostali, wyszli poza ową krainę, tako y do *Res Publici* przybywaiąc. Dama owa Iadwigą Śląską zostawszy, patronką rodu tegoż ią obrano.

Potomkiem wtórey gałęzi I. O. **Sebastian von Tauer**, xiążę bydgoski y wyszogrodzki, woiewoda inowrocławski y sędzia grodzki, ode Naiśnieyszego Pana Karola II patenta otrzymawszy XXII sierpnia roku pańskiego 2014.

Syn iego **Stanisław Aksak**, pieczętujący się herbem Tróystraż Wtóry we sercu, przysposobiony dnia XI grudnia roku pańskiego 2015.

Także **Daniel von Tauer-Krak** y **Karol von Tauer-Sienicki**.

O kleynocie własnem

De Zepp

Tarcza dwudzielna w pas, pierwsze pole błękitne, wtóre czerwone półokrągłe, nań krzyż helleński srebrny. Wokół złota bordiura.

Herb ów we śnie zrodzonym miał być, gdy to rodowy protoplasta, włościan surmeński, u wiary pogańskiej będąc, ode przyięcia wiary iedyney się wzbraniał. Tak ode Boga obraz otrzymał, iżę chrztem ieno ziemię swą ode ognia piekielnych oszczędzić zdoła. Pojął tem krzyż srebrny z nieba zstępujący, iako Sieniawski pisze, co *sacramentum* oznacza. Tknięty bożą niezłomnością ochrzcił się oraz na pamiątkę Opatrzności interwencyi, rodzinie swej herb takowy ostawił, który do dziś Zepowie używają. Familia ta prym uzyskała wśród możnych opradzkich, by później godność monarszą w Surmenii zyskać. Z dniami nowymi zstępującymi, Zepowie władzę xiążącą otrzymali we Urbino, hołd lenny iednakowoż Najaśnieyszemu.

Tako Mości **Wiktor Pawłowicz Zep**, pierwy xiążę Urbino, ociec Marka i Adriana Zepów.

Imśc **Marek Wiktorowicz Zep**, wedle Sieniawskiego, xiążę Urbino, naydłużey we Rzeczypospolitey działający. Dyplom szlachectwo zaświadczaący od Iego Miłości Karola Józefa I otrzymał XXVIII sierpnia roku pańskiego 2013. Wołą Seymu do godności xiążęcey wyniesiony XXIV lipca roku pańskiego 2014. Także królem Polski oraz Wielkim Xięciem Litewskim był wybrany kilkukrotnie.

Iespan **Adrian Wiktorowicz Zep**, xiążę Urbino. Na mocy Paktu Unii, w prawach ze szlachtą koronną zrównanym będąc, poprosił o nobilitacyię, by y faktycznie stać się częścią braci szlacheckiej. Dyplom szlachectwo zaświadczaący od Iego Miłości

Henryka Mikołaja otrzymał XIII lipca roku pańskiego 2019. Władzę przekazał Mości Samuelowi Radziwiłłowi dnia XX maja roku pańskiego 2024.

~ ~ ~

O kleynocie obcem

Nassau

W polu błękitnem lew złoty w koronie, wspięty z orężem czerwonym, obtoczony sztabkami złotemi, trzyma w prawey łapie miecz, w lewey siedmiu strzał wiązkę.

Herb, iako y ród wszytki, ze Królestwa Ziednoczonych Nederlandów wywodzić się winna. Protoplastą rodu Albert I. *Insignia* to potężna, iako osoby nią noszące władały Olandią, Rotrią y Rei Publicą. Historyia herbu sięga czasów kampanyi Alberta I, ku zdobyciu krain pod założenie nowej państwowości. Używał on błękitnego proporca ze złotym lwem, który miał być oznaką siły. Ostatniem dniem swech podboiów zaiął twierdzę w Amsterdamie. Hrabia oną ochraniający uchylił się przede mieniem wodza, drżał ne zimney posadzce, a zakonnik tak o to rzekał – „Oto zwyciężył Lew z pokolenia Iudy”. Orańscy zawędrowali do Rzeczypospolitey swe znaki zachowując a używając.

Pierwym ślachcicem tuteyszem **Maurycy Orański**, nobilitowany przeze Sebastiana Ianuarego I dnia XX października roku pańskiego 2016.

Wtóry ociec iego, **Wilhelm Orański**, nobilitowany przez Ierzego III w dniu II czerwca roku pańskiego 2018.

O kleynocie własnem
Von Hippogriff-Piccolomini

Tarcza w krzyż. Prawe górne y lewe dolne błękitne, nań księżyc złoty, lewe górne y prawe dolne srebrne, nań trzy gwoździe czarne we klin na opak. Na tarczy sercowej czerwonej gryf srebrny z orężem czerwonym.

Familia von Hippogriff-Piccolomini ode rodu von Hippogriff pochodzi, adopcją duchową Tadeusza von Hippogriff dokonanej przez Iego Xiążęcą Mość Michelangela Piccolominiego, bytuie spadkobiercą rodu Piccolominich. Księżyc godła z dzieiów cesarzowych Oktawiana Augusta ma się wywodzić. Iako pisze Sieniawski: „Ówczesny senior i dziedzic rodu Piccolominich jako oficerowie Legionów brali udział w walkach w Germanii. Podczas jednej z bitew wojownik germański z wielkim okrucieństwem zabił i zniszczył ciało seniora, Klaudiusza. Dziedzic, Michel widząc śmierć ojca posłał swoją centurię w bój chcąc dokonać takiego samego aktu na wodzu plemiona. W zabiciu go i zwycięstwu w bitwie miał pomóc blask odbijanego światła przez półksiężyc”. Gryf bierze się ode gryfa południolandzkiego, obecnie suderlandzkiego, także we Sarmacyi bytującego. Gwoździe natomiast symbolem Wodospadu Gryfów, głównej posiadłości Tadeusza von Hippogriff-Piccolominiego. Wedle opowiastek tamteczni mieszkańcy zdolni są do wbicia nagą dłonią trzech gwoździ równocześnie.

Znany **Taddeo von Hippogriff-Piccolomini**.

~ ~ ~

O kleynocie dawnem

Trzaska

alius, Biata, Lubiewa

W tarczy niebieskiej dwa miecze ułamane, rozłożone w słup, między nimi księżyc złoty, garbem do dołu. Kłeynotem także godło pośród piór pawich.

Legenda rzeczce o mężu rycerskim tako w boiu, potem y samey króla Bolesława Chrobrego obronie, zawziętym, iż miecz swoy złamał. Chcąc obowiązku dopełnić wtóry pojął, który także końcem biwty połamał. Król męstwo widząc nadał mu herb ode jegoż iymienia nazwany - Trzaska. Rzeczą o niech *gens in Polonia antiqua, militaris, libera et iniuriarium ultiva*.

Znany **Aleksandra Trzaska-Choynacki** o ślachectwie u Jego Miłości Karola Józefa I dnia XXVIII sierpnia roku pańskiego 2013 potwierdzonym.

O kleynocie dawnem

Wąż

alius, Anguis, Serpens, Wężyk

W polu tarczy czerwonom wąż gniewny w koronie złotey y z iablkiem w pysku takowem.

Mówią a piszą, że rycerzowi Wąż nazwanemu za przemyślną iakowąś sztukę, którą nieprzyiaciela na oyczyznę zasadzonego abo odwrócił, abo złamał impet, a ten herb został mu nadany, rzecze Sieniawski. Insze głosy, iże, iako Długosz pisze, herb to gniewny y gniewnym ludziom dany, gniewny acz krześciyański, przeto wierny Bogu y w Iego iymieniu do ruszenia na czarta skory.

Ieno **Ian Lubomirski-Dostoiewsky** znany, woyskowy płocki.

O kleynocie starodawnem

Korczak

Tarcza czerwona, nań trzy rzeki srebrne. Kłeynotem psię biele we złotey misie.

Gdy to Attyla śmiercią się nałożył, Węgry nowego wodza obrać mieli, zgodnie uznać za takowego mieli pierwego do izby weszłego. Tako psię przyszłe królem mianowano. Chcąc iednak władcy nowego się pozbyć, odczekali kiedy to kuchta kości ode mięsa oddzielone do naczynia wyrzucał. Psię owo, dziksze niżeli ludzkie, do misy wskoczyło za niemi. Tedy wóy iedyn głowę zwierzu uciął, gdy to ią postawiło. Kuchta iednakże wierny niemu, zbiec musiał, przeze Dunay krocząc, tem Sawę y Cisę do Lechyi, gdzie osiedlił się, a potomkowie dzielnie poczynali królom polskiem służyć. Powiada Długosz: „*Genus ruthenicum, qui prisco tempore ciphum et in eo canem sedentem deferebat, id Ludovicus Poloniae et Hungariae rex abhominatus immutavit, et Demetrio de Bożidar, regni Poloniae vicethesaurario, arma regni Hungariae deferenda tradidit, in galea tamen defertur ciphus et canis.*”.

Znany **Iakob Wereszczyński-Bagrat**, ode Maiestatu Marka Pawła I ślachtetwo dnia VI stycznia roku pańskiego 2015 zyskawszy. Wtóry człon iymienia iego, Bagrat, ode zaszczytów abachazkich pochodzi.

~ ~ ~

O kleynocie starodawnem

Leliwa

alius, Leliwczyk, Leliwita

*Tarcza błękitna, nań miesiąc złoty garbem w dół, nade nim gwiazda takiejż barwy.
Kleynotem godło w pawich piórach.*

Herb miał być *ex Rhēni partibus* y ode Spicymierza się wywodzić, choci ode Długosza pisma poczęli sie ludzie odwracać.

Znana iest Mości Panna **Małgorzata Słowacka** z Krzemieńca, pismem swym miana „Charcik” zarządzająca. Ślacheństwo darowane XVII lutego roku pańskiego 2023 z ręki Mości Konrada Radziwiłła.

O kleynocie dawnem

Niesobia

alius, Krzywosąd

Tarcza w pas dzielona, górą czerwien, dołem złoto, godłem strzala srebrna wedle tarczy dzielona, dół ogon czarny orli.

Nade rzeką sieradzka, Niesobią, Krzywosądowie mieli woyska wrogie liczne a zaciekle razić, przeto nagrody niemałe brali y potomstwo tam ich znaczne było. Ród to dawny rycerski, także wielkopolski, ode pokoleń wielu nauk łaknący, tako do Universitas Cracoviensis przystępujący.

Znany **Olbracht Łaski** ze Zegrza, nobilitowany XVII lutego roku pańskiego 2023 z ręki Mości Konrada Radziwiłła..

— — —

O kleynocie odmiennem

Ielita

alius, Kozłarogi

Na tarczy czerwoney trzy złote kopiye złożone na sobie. Kleynotem ręka woiovska pochodnię trzymająca.

Nade wczesne wzmianki o Florianie Szarym w bitwie z Krzyżakami ległego, w męstwie z flakami na polu wywleczonymi, Iagiełło zlitować miał się y także męstwo wynagradzając, herb rodowi nadał, do ślachty podnosząc. Powiadaia, że bywaią *viri modesti, canum ac venationum studiosi*.

Znany **Karol von Tauer-Sienicki**, miecznik rawski.

— — —

O kleynocie odmiennem

Radwan Dostojewsky

alius, Wierzbowczyk, Kaia, Chorągwie

*Na tarczy czerwoney złota chorągiew ze pierścieniem, ni krzyżem iako we zwykley odmianie.
Kleynotem ręka wojowska miecz dzierżąca.*

Mawiaią, iże Radwańczycy mężni, możni y panom swem wierni. Nic więcey o niech wiedzieć nie mogę.

Znany Tymoteusz Dostojewsky, woyski mścislawsky.

— — —

*Tempora prisca licet mortua sint, et iuventus Somnia crastina,
non heri, nostra familia semper meminerit — quisquis historiam
negat — perit, quisquis meminit — nunquam peribit.*

